

20.12.2022

Kansallinen demokraatiohjelma 2025

Valmistelu- ja koordinoitutyöryhmän kokous 7/2022

Aika 1.12.2022 klo 9-11

Paikka Teams

Työryhmän jäsenet (varajäsenet suluissa)

- (x) Pekka Timonen, oikeusministeriö (pj.)
- (x) Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (vpj.)
- (x) ~~Ira Alanko~~ (Markku Mölläri), valtiovarainministeriö
- (x) ~~Harri Martikainen~~ (Hanna Helinko), sisäministeriö
- () ~~Pentti Lähteenoja~~, maa- ja metsätalousministeriö
- (x) Ilkka Ojala (~~Katariina Kuhanen~~), puolustusministeriö
- (x) Anju Asunta (~~Petteri Katajisto~~), ympäristöministeriö
- () ~~Mikael Åkermarck~~ (~~Kimmo Kiiski~~), liikenne- ja viestintäministeriö
- (x) ~~Rauno Merisaari~~ (Lotta Valtonen), ulkoministeriö
- (x) Marja N. Pulkkinen (~~Anna Mikander~~), opetus- ja kulttuuriministeriö
- () ~~Ossi Piironen~~ (~~Venla Kuuluvainen~~), valtioneuvoston kanslia
- () ~~Henna Leppämäki~~ (~~Jaska Siikavirta~~), sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Varpu Taarna (Anna Bruun), työ- ja elinkeinoministeriö
- (x) Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Sihteerit

- (x) Liisa Männistö, oikeusministeriö
- (x) Nina Suorsa, oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat

- () ~~Sami Demirbas~~, oikeusministeriö
- () ~~Anna Groth~~, oikeusministeriö
- (x) Jonna Heliskoski, Sitra
- (x) Heini Huotarinen, oikeusministeriö
- () ~~Salla Jantunen~~, oikeusministeriö
- () ~~Arto Jääskeläinen~~, oikeusministeriö
- (x) Peter Kariuki, oikeusministeriö
- (x) Alekski Kirjonen, oikeusministeriö
- () ~~Sini Lahdenperä~~, oikeusministeriö
- () ~~Laura Nurminen~~, oikeusministeriö
- (x) Mari Parviainen, valtioneuvoston kanslia
- () ~~Tuomas Rekola~~, oikeusministeriö

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

(x) Elina Siljamäki, oikeusministeriö

Asialista

1 **Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

2 **Esityslistan hyväksyminen**

Hyväksyttiin muutoksitta.

3 **Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)**

Hyväksyttiin muutoksitta.

4 **Demokratiaohjelman seurantaraportin valmistelu (liitteet 4.1-4.3)**

Liisa Männistö esitteli luonnokset demokratiaohjelman seurantaraportiksi sekä tekniseksi hanke- ja toimenpidelistaksi. **Aleksi Kirjonen** esitteli päivitetyn ehdotuksen demokratian tilaa ja kehitystä kuvaaviksi seurantaindikaattoreiksi. Indikaattorit ja hanke-/toimenpidelista tulevat demokratiaohjelman seurantaraportin liitteeksi.

Keskustelun tavoitteena oli sopia teknisen hanke- ja toimenpidelistauksen päivityksestä (mm. prosessi ja aikataulu) sekä valita ns. kärki-indikaattorit demokratiakehityksen seuraamiseksi pitkällä aikavälillä. Alustava luonnos seurantaraportin rakenteeksi jaettiin tässä vaiheessa työryhmälle lähinnä tiedoksi eikä sen sisällöistä keskusteltu tässä kokouksessa.

Indikaattoreiden osalta todettiin, että ne on luonnoksessa teemoiteltu valtioneuvoston periaatepäätöksen linjausteemojen mukaisesti. Tavoitteena on valita muutama demokratian kehitystä kuvaava ns. yleisindeksi sekä 2-3 indikaattoria kustakin teemasta. Todettiin, että aineistoon on tarpeen lisätä vielä kansalaisyhteiskunnan ja median vapautta kuvaavat indeksit (kehitystrendit).

Keskustelun yhteydessä tuotiin esiin työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen osaamiskeskuksen julkaisema [policy brief -artikkeli](#), jonka mukaan nykyistä laajempi äänioikeus voisi tukea maahanmuuttaneiden kotoutumista.

Seurantaraportin jatkovalmistelun osalta sovittiin, että sihteeristö lähettää työryhmälle pyynnön kommentoida ja päivittää hankelistausta oman ministeriönsä hankkeiden osalta. Päivitykset pyydetään toimittamaan sihteeristölle viikolla 2. Toteutettujen toimenpiteiden kuvauksen lisäksi raportoinnissa pyydetään erityisesti nostamaan esiin toimenpiteiden vaikuttavuutta.

5 Johdatus demokratiaohjelman vaikuttavuuden arviointiin

Johtava asiantuntija **Jonna Heliskoski** Sitrasta alusti vaikuttavuuden arvioinnista. Keskusteltiin demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin reunaehdoista, tavoitteista ja menetelmistä. Keskustelun tarkoitus oli toimia pohjustuksena työryhmän seuraavassa kokouksessa pidettävälle vaikuttavuusarvioinnin työpajalle.

Heliskoski korosti, että yhteiskunnalliset vaikutukset syntyvät usean toimenpiteen yhteisvaikutuksesta. Vaikuttavuus edellyttää kykyä oppia ja muokata toimintaa muutosta tukevasti. Demokratiaohjelman vaikuttavuuden arvioinnissa kannattaa kiinnittää erityistä huomiota siihen, mitä muutosta ohjelman toimenpiteillä on saatu aikaiseksi. On tärkeä nostaa esiin myös niitä oppeja ja ymmärrystä, mitä demokratiaohjelman toimeenpanon kautta on saavutettu.

Heliskoski korosti myös vaikuttavuuden johtamisen merkitystä ohjelmatyössä, ts. miten toimenpiteiden tuloksellisuutta seurataan ja miten seurantatietoon kyetään reagoimaan ohjelmatyön aikana esim. resurssien uudelleenohjauksen avulla. Tietopohjainen päätöksenteko on omiaan rakentamaan luottamusta; kun pystytään perustelemaan, miksi resursseja kohdennetaan tiettyihin toimenpiteisiin ja mitä vaikuttavuutta niillä saavutetaan, resurssien käytön ja toimenpiteiden vaikuttavuuden välinen yhteys tulee näkyväksi. Tulevassa ohjelmatyössä tähän näkökulmaan kannattaa kiinnittää erityistä huomiota.

6 Muut asiat

- **Palaute 29.11.2022 seminaarista**
Todettiin, että seminaari oli onnistunut ja sen yhteydessä käydyt keskustelut mm. IDEAn edustajan kanssa olivat hyödyllisiä.
- **Summit for Democracy**
Lotta Valtonen kertoi vuoden 2021 joulukuussa järjestetystä demokratiahuippukokouksesta ja sitä seuranneesta ns. toiminnan vuodesta, jonka aikana on toimeenpantu huippukokouksessa sovitut sitoumukset. Seuraava huippukokous järjestetään maaliskuussa 2023 päämiesten virtuaalitapaamisen ja alueellisten tapaamisten muodossa. Toiminnan vuotta on toteutettu monitoimijaryhmissä, joiden tavoitteena on ollut pohtia keinoja ja antaa suosituksia demokratiatyön ja korruptionvastaisen työn edistämiseksi. Suomi osallistuu kolmeen monitoimijaryhmään, joiden teemoina on tasa-arvotyö, teknologia ja oikeusvaltio. Huippukokouksen sitoumusten toimeenpanoa voi seurata [EU:n portaalissa](#).
- **Valtioneuvoston periaatepäätös suomalaisesta demokratiapolitiikasta 2020-luvulla; jatkotoimenpiteet**
Maria Wakeham-Hartonen kertoi, että demokratian edistämiseen on

saatu vuodelle 2023 pieni lisärahoitus, jolla pyritään turvaamaan yli hallituskauden jatkuvien toimenpiteiden toteutusta. Tulevalla hallituskaudella tarvitaan resursseja demokratian edistämiseen, ja ministeriöiden on siksi tärkeää tehdä yhteistyötä esim. hallitusohjelmakorttien valmistelussa.

- **Euroopan neuvoston World Forum for Democracy 2022**
Niklas Wilhelmsson kertoi marraskuussa Strasbourgissa järjestetystä tilaisuudesta, joka on Euroopan neuvoston vuosittainen päätapahtuma demokratiateemoissa. Foorumissa käsiteltiin teemoja, jotka olivat hyvin yhteneväisiä demokratiaohjelman teemojen ja tavoitteiden kanssa. Foorumiin osallistuneet Wilhelmsson ja Wakeham-Hartonen ovat laatineet tapahtumasta raportin, joka voidaan jakaa tiedoksi tälle työryhmälle.

7 Seuraavat kokoukset

- 18.1.2023 klo 9-11 (teemat: demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja seurantaraportin valmistelu)
- 16.3.2023 klo 9-11 (työryhmän viimeinen kokous, viimeistellään/ hyväksytään demokratiaohjelman seurantaraportti, *tour de table* hallitusohjelman valmistelutilanteesta ministeriöissä)

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti työryhmää hyvästä yhteistyöstä vuoden 2022 aikana ja päätti kokouksen klo 10.34.

JAKELU	Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat
TIEDOKSI	Hankeikkuna